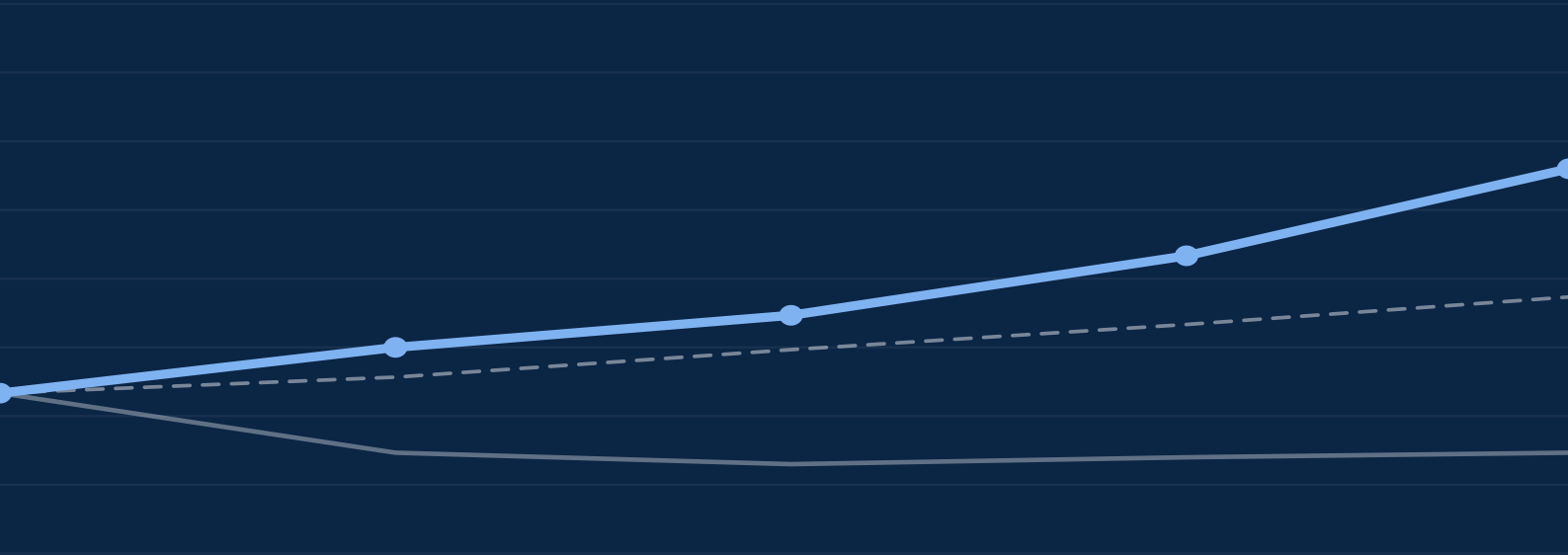

МАКРОЕКОНОМСКА АНАЛИЗА

Помал промет, поголема вредност

Македонското стопанство 2022–2025 и изгледи до 2028

АВТОР

БизнисМрежа

Аналитички тим на Бизнис Мрежа

Октомври 2026

СОДРЖИНА

01	Главни пораки	2
02	Што мериме и како	3
03	Економијата: стабилен раст, сè потесен пазар на труд	4
04	Помал промет, поголема вредност	5
05	Подобрувањето не е за сите	6
06	Платите растат побрзо од продуктивноста	7
07	Луѓето одат таму каде што создаваат повеќе	8
08	Дејностите: каде е вредноста, а каде квалитетот	10
09	Извоз: концентриран, но со сè повеќе учесници	12
10	Регионите: Југозападниот и Полошкиот регион растат најбрзо	13
11	Финансиско здравје: ризикот е концентриран и видлив	14
12	Јавни набавки: државата како купувач	16
13	Изгледи 2026–2028	17
14	Заклучоци: што значи ова	18
15	Анекс: методологија, поими и извори	19

Помал промет, поголема вредност. Макроекономска анализа на деловниот сектор во Северна Македонија, 2022–2025, со изгледи до 2028.

Анализа на Аналитичкиот тим на Бизнис Мрежа, специјално подготвена за Бизнис Лидер 2026. Октомври 2026.

Помал промет, поголема вредност

Македонските фирми денес продаваат реално помалку отколку во 2022 година, но создаваат повеќе вредност. Тоа е главниот наод од анализата на сите трговски друштва во земјата за периодот 2022–2025.

+14,0% реален раст на вредноста што ја создаваат фирмите, 2022–2025 (економијата: +10,2%)	–7,4% реален промет на истите фирми, по одбивање на инфлацијата	+19,1% реален раст на платата по вработен (продуктивноста: +14,9%)	512 брзорастечки фирми: +16.897 вработени
---	---	--	---

- 1 Помал промет, поголема вредност.** Истите фирми имаат 9,1% поголем промет отколку во 2022, но по одбивање на инфлацијата тоа е 7,4% помалку. Вредноста што тие навистина ја создаваат – платите на вработените и оперативната добивка – порасна реално 14,0%, повеќе од економијата во целина (10,2%); дел од разликата е затоа што ги следиме фирмите што опстојале сите четири години.
- 2 Подобрувањето не е за сите.** Збирно, фирмите заработуваат повеќе од секој денар продажба, но подобрувањето доаѓа од поголемите фирми. Типичната фирма не е попрофитабилна отколку во 2022, а уделот на фирмите со загуба порасна од 22,7% на 24,4%.
- 3 Платите растат побрзо од продуктивноста.** Од секои 100 денари вредност што ја создаваат фирмите, за плати сега одат 54 денари, наспроти 51 во 2022. Следниот раст на платите мора да дојде од поголема продуктивност.
- 4 Луѓето одат таму каде што создаваат повеќе.** Само најпродуктивната четвртина фирми збирно вработи повеќе луѓе (+6,7%). Кај 512 брзорастечки фирми бројот на вработени порасна за 16.897, иако вкупниот број вработени во фирмите со 10 и повеќе вработени се намали.
- 5 Квалитетот е во знаењето.** Најдобрата комбинација на раст, профитабилност, финансиско здравје и извоз ја имаат програмирањето, деловните, консултантските, инженерските и сметководствените услуги, логистиката и дел од специјализираното производство. Меѓу најслабите се облеката, кожата и обувките, дрвото и мебелот.
- 6 Ризикот е концентриран и видлив.** Сметките на 16.116 субјекти беа блокирани барем еднаш во 2025, а 1.649 субјекти беа на секоја од 12-те месечни листи на даночни должници. Фирмите што се гаснат покажуваат знаци на слабост уште пред тоа.

Изгледи до 2028. ММФ, Светска банка и Владата очекуваат реален раст на економијата од 3% до 4% годишно. Нашата основна проекција е дека вредноста што ја создаваат фирмите ќе расте приближно колку економијата – околу 3% годишно.

Што мериме и како

Анализата ги опфаќа сите трговски друштва во земјата – 63.095 активни фирми во 2025 година, со 2.256 милијарди денари приходи и 370.362 вработени.

Во анализата влегуваат друштвата со ограничена одговорност (ДОО и ДООЕЛ), акционерските друштва (АД), другите трговски друштва и трговците поединци – сите што во годината имале приходи. Годишните сметки за 2022–2025 ги поврзавме со бонитетот, извозот, блокадите на сметки, даночните долгови и јавните набавки на секоја фирма. Податоците за фирмите се од Бизнис Мрежа, а макроекономските податоци и проекции од Државниот завод за статистика (ДЗС), ММФ, Светската банка, Европската комисија и Евростат.

Зошто растот го мериме на истите 42.936 фирми

Замислете дека сакате да знаете колку пораснале децата во едно одделение. Ако на почетокот на годината измерите 25 деца, а на крајот 28 – од кои некои се нови – просекот ќе се смени и поради тоа кои деца се во одделението, а не само поради тоа колку пораснале. Затоа ги мерите истите деца.

Истото важи и за фирмите. Годишните бази на финансиски извештаи не се секогаш еднакво целосни: во некои години дел од фирмите што работеле недостасуваат. Ако се споредат вкупните износи меѓу годините, во „растот“ би влегле и фирмите што влегуваат во базата или излегуваат од неа. Затоа **растот го мериме на 42.936 трговски друштва што имаат приходи во сите четири години**. Тие носат 94–96% од приходите и околу 90% од вработените во стопанството, па верно го покажуваат неговото движење. Ова е стандарден пристап во анализите на централните банки и ОЕЦД.

Вредноста што ја создаваат фирмите ја мериме кај 36.826 од нив – фирмите надвор од финансискиот сектор што во сите четири години имаат вработени и пријавени плати. Тие носат 96% од прометот на групата.

ЧЕТИРИ ПОИМИ ШТО ГИ КОРИСТИМЕ

Промет

Сите приходи на фирмата. Во него влегува и вредноста што ја создале други: струјата, сировините, стоката купена за препродажба.

Реално

По одбивање на ефектот на цените. Ако платата порасне 10%, а цените 4%, платата реално пораснала околу 6%.

Додадена вредност

Она што фирмата сама го создала: **платите на вработените плус оперативната добивка**. Пример: пекара продава леб за 100 денари, а брашното, струјата и другите набавки чинат 60 денари. Додадената вредност е 40 денари – од нив се плаќаат вработените, а остатокот е заработката на пекаратата. Збирот на додадените вредности на сите е основата на БДП.

Медијана (типична фирма)

Фирмата во средината: половина од фирмите се над неа, половина под неа. Не зависи од неколку многу големи фирми.

Стабилен раст, сè потесен пазар на труд

Економијата за три години порасна реално 10,2%. Инфлацијата се смири, невработеноста паѓа секоја година, а платите растат брзо.

	2022	2023	2024	2025
Реален раст на БДП	2,8%	2,6%	3,8%	3,5%
Инфлација (потрошувачки цени)	14,2%	9,4%	3,5%	4,1%
Невработеност	14,4%	13,1%	12,4%	11,5%
Просечна нето плата (денари)	31.859	36.614	41.239	45.202*
Тековна сметка (% од БДП)	-6,1%	0,3%	-2,2%	-4,4%
Странски директни инвестиции (% од БДП)	4,9%	3,3%	6,6%	1,5%
Раст на кредитите на приватниот сектор	9,3%	5,3%	10,3%	13,0%

* Просек од месечните податоци на ДЗС за 2025. БДП според ревизијата на ДЗС од 9 октомври 2026 (растот за 2024 е ревидиран од 3,0% на 3,8%); растот за 2025 е процена од тримесечните податоци. Тековната сметка, инвестициите и кредитите се од ММФ (јуни 2026), пресметани пред ревизијата на БДП. Невработеноста од 2023 е по нова методологија. Извори: ДЗС, ММФ.

Што го одбележа периодот

- **Цените ја надуваа номиналната слика.** Номиналниот БДП порасна 9,7% во 2023 и 8,1% во 2024, а цените (дефлаторот на БДП) пораснаа 6,9% и 4,2% (пресметано од податоците на ДЗС).
- **Пазарот на труд се затегнува.** Бројот на вработени порасна од 688 илјади во 2023 на 705 илјади во 2025. Минималната бруто плата порасна од 22.146 денари (почетокот на 2022) на 36.037 (втората половина на 2025), а од втората половина на 2026 е 38.507 денари (Евростат).
- **Надворешната позиција е под притисок.** Дефицитот на тековната сметка повторно се прошири на 4,4% од БДП во 2025, а странските директни инвестиции паднаа од 6,6% на 1,5% од БДП (ММФ).
- **Кредитите растат брзо** – 10,3% во 2024 и 13,0% во 2025 (ММФ).
- **Извозот на стоки стагнира.** Според ДЗС, тој изнесуваше 8.300 милиони евра во 2022 и 8.008 милиони евра во 2025 (претходни податоци).

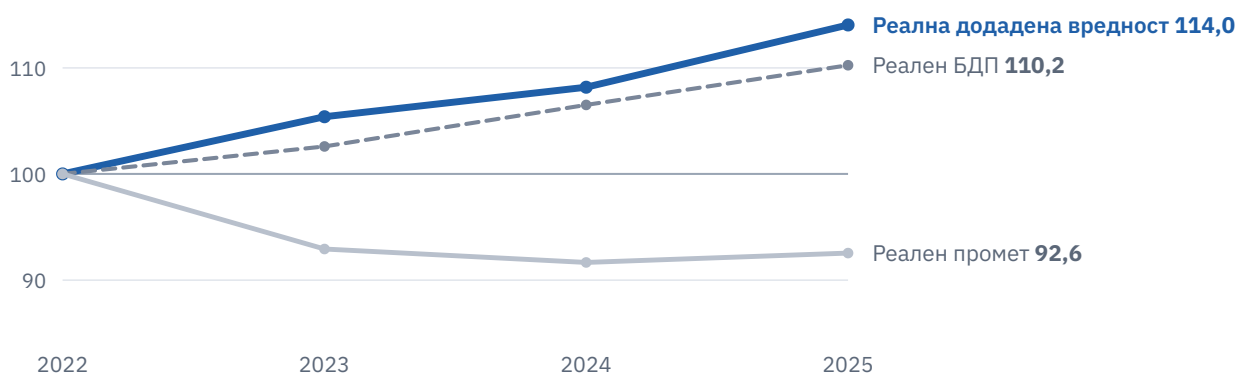
Помал промет, поголема вредност

Прометот на фирмите реално е околу 7% понизок отколку во 2022 година, но вредноста што ја создаваат порасна реално 14% – повеќе од економијата.

Истите 36.826 фирми имале 1.899 милијарди денари промет во 2022 и 2.072 милијарди во 2025: номинално 9,1% повеќе, но по одбивање на инфлацијата 7,4% помалку. Нивната додадена вредност порасна од 321 на 427 милијарди денари – номинално 32,9%, реално 14,0%. Од секои 100 денари продажба, фирмите сега задржуваат 21 денар за плати и оперативна добивка, наспроти 17 денари во 2022.

Вредноста расте побрзо од економијата, прометот реално паѓа

Индекс, 2022 = 100; истите фирми

Додадена вредност дефлационирана со дефлаторот на БДП, промет со индексот на потрошувачки цени. Реален раст на додадената вредност по години: 5,4% (2023), 2,6% (2024), 5,4% (2025); на БДП: 2,6%, 3,8%, 3,5%. Со индексот на потрошувачки цени, растот на додадената вредност 2022–2025 е 12,7%. Дел од предноста пред БДП е очекуван, бидејќи ги следиме фирмите што опстојале сите четири години. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите; ДЗС.

Зошто прометот и вредноста одат во различни насоки

Во 2022 цените на енергијата, металите и сировините беа рекордно високи. Затоа и прометот на фирмите што тргуваат со нив или ги преработуваат – енергетски фирми, трговци на големо, металургија – беше „надуен“. Кога цените паднаа, падна и прометот, иако обемот на работа не мора да се намалил. Само кај енергетските фирми прометот е 60,5 милијарди денари помал отколку во 2022. За повеќето други фирми ова најверојатно значеше поевтини сировини, па поголем дел од секоја продажба останува кај нив.

ШТО ЗНАЧИ ОВА?

Ако се гледа само прометот, би се заклучило дека стопанството се намалува. Но прометот покажува колку пари поминале низ фирмата, а не колку таа создала. Додадената вредност покажува што останува за платите и за самата фирма – и таа расте.

Подобрувањето не е за сите

Збирно, фирмите заработуваат повеќе од секој денар продажба. Но подобрувањето доаѓа од поголемите фирми – типичната фирма не е попрофитабилна отколку во 2022.

Кај истите фирми (42.573, без финансискиот сектор) **оперативната маржа** – колку денари оперативна добивка остануваат од 100 денари продажба – збирно порасна од 8,1 на 9,6 денари. Но маржата на типичната (медијанската) фирма падна од 5,7 на 5,3 денари, а уделот на фирмите што работат со загуба порасна од 22,7% на 24,4%.

Вработени во 2022	Фирми	Со загуба 2022 → 2025	Маржа на типичната фирма 2022 → 2025	Збирна маржа 2022 → 2025
до 9*	37.650	24,4% → 25,9%	5,3% → 4,8%	7,8% → 10,0%
10–49	4.078	8,7% → 12,2%	8,1% → 8,3%	9,2% → 10,2%
50 и повеќе	845	11,5% → 14,3%	8,0% → 8,5%	7,7% → 9,2%

* Вклучително и фирмите без пријавени вработени во 2022. Фирмите се поделени според вработените во 2022, за да не ја избличи споредбата тоа што некои пораснале или се намалиле. Оперативна маржа = оперативна добивка пред камати, даноци и амортизација (EBITDA) како процент од приходите. Извор: Бизнис Мрежа.

Збирната маржа расте во секоја група – значи, фирмите со голем промет се подобруваат. Типичната микрофирма, пак, заработува помалку отколку во 2022, а уделот на фирмите со загуба расте во сите три групи. **Разликите меѓу фирмите се зголемуваат.** Истовремено, типичната фирма полесно ги покрива краткорочните обврски (тековна ликвидност 1,67 → 1,84) и е малку помалку задолжена (показател на задолженост 0,38 → 0,37) – фирмите работат попретпазливо.

СТОПАНСТВОТО ВО БРОЖКИ, 2025

669 големи фирми – 1,1% од сите – остваруваат **54%** од приходите и вработуваат **33%** од вработените.

37.848 микрофирми се **60%** од сите фирми, но имаат 1,7% од приходите и 12,9% од вработените.

Малите фирми (**23.380**) имаат 25% од приходите и 37% од вработените; средните (**1.198**) 19% и 17%.

Големина според регистарот; сите активни трговски друштва во 2025.

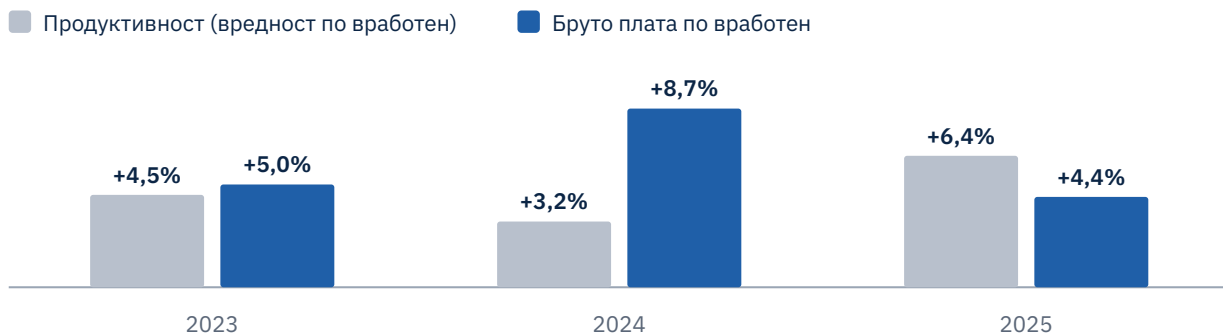
Платите растат побрзо од продуктивноста

Тоа е добро за вработените. Но фирмите можат да го издржат долгорочно само ако расте и продуктивноста.

Продуктивноста – колку вредност создава еден вработен за една година – кај истите фирми порасна реално 14,9% од 2022 до 2025. **Бруто платата** по вработен, по одбивање на инфлацијата, порасна 19,1%. Платите растат побрзо и кога двете се мерат во тековни денари: +40,4% наспроти +33,8%.

Платите го престигнаа растот на продуктивноста во 2023 и 2024

Реален годишен раст, %; истите фирми

Продуктивност дефлационирана со дефлаторот на БДП, плати со индексот на потрошувачки цени. Бруто платите се пресметани од нето платите со односот бруто/нето на ДЗС. Платите од годишните сметки се блиски до податоците на ДЗС во околу половина од дејностите; во градежништвото, транспортот и стручните услуги се значително пониски. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите; ДЗС.

Уделот на трудот – делот од создадената вредност што оди за бруто плати – порасна од 51,0% во 2022 на 53,5% во 2025, со врв од 54,9% во 2024, годината со најголем реален раст на платите (+8,7%). Едноставно кажано: од секои 100 денари што фирмите ги создаваат, за плати сега одат 54 денари, наспроти 51.

Просечната нето плата во фирмите, според нивните годишни сметки, е 38.058 денари во 2025, наспроти 27.434 во 2022 (+38,7%). Тоа е пониско од просекот на ДЗС (45.202 денари), кој ги опфаќа и вработените во јавниот сектор. Највисоки плати има во информациите и комуникациите (74.350 денари), рударството (56.730) и енергетиката (54.123); најниски во образованието (28.927), сместувањето и угостителството (27.124) и другите услужни дејности (25.297).

ШТО ЗНАЧИ ОВА?

Кога платите растат побрзо од тоа колку вработените создаваат, на фирмата ѝ остануваат помалку пари за инвестиции и добивка. Тоа може да трае некое време, но не засекогаш. Следниот раст на платите мора да дојде од поголема продуктивност: подобра опрема, дигитализација, обука и подобра организација на работата.

Луѓето одат таму каде што создаваат повеќе

Мал број големи фирми носат голем дел од стопанството, а вработените се префрлаат кон најпродуктивните фирми.

Концентрација. 1.000-те најголеми фирми – 1,6% од сите – остваруваат 68% од прометот, 58% од додадената вредност, 41% од вработените и 83% од извозот.

Фирми според прометот, 2025	Промет	Додадена вредност	Вработени	Извоз	Нето добивка
10 најголеми	14%	6%	5%	29%	2%
100 најголеми	38%	26%	18%	55%	24%
1.000 најголеми	68%	58%	41%	83%	65%

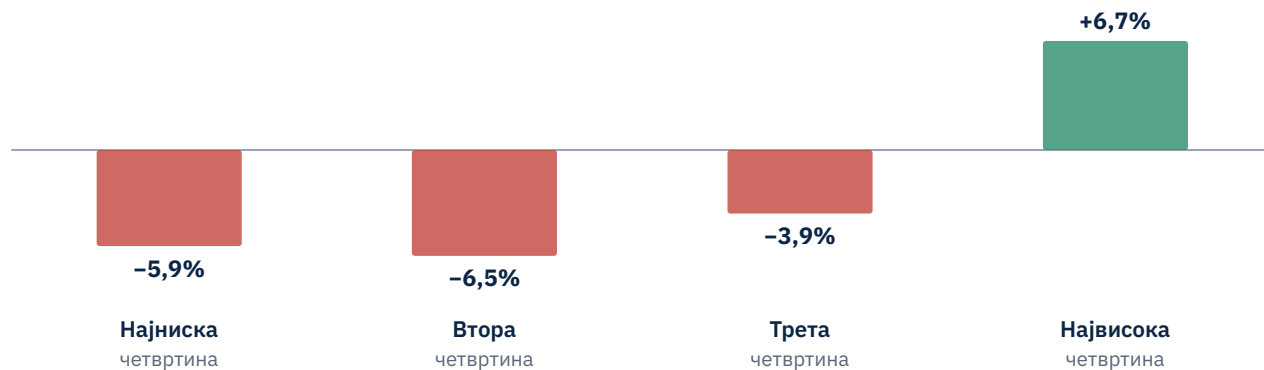
Удели во вкупното за сите активни трговски друштва во 2025. Извор: Бизнис Мрежа.

Десетте најголеми фирми имаат 14% од прометот, но само 2% од нето добивката. Тоа се трговци, енергетски фирми и производители на делови за возила – со голем промет и тенки маржи, а една од нив има голема загуба. Кај истите фирми, уделот на 100-те најголеми фирми во прометот падна од 45% во 2022 на 40% во 2025.

Разликите во продуктивноста се огромни. Типичната фирма создава 563 илјади денари вредност по вработен годишно. Најдобрите 10% создаваат над 1,77 милиони, а најслабите 10% под 171 илјада – десет пати помалку. И во рамките на истата дејност разликата е околу девет пати.

Само најпродуктивните фирми вработија повеќе луѓе

Промена на бројот на вработени 2022–2025, според продуктивноста во 2022 (четвртини во рамките на секоја дејност)

Збирно за 36.754 фирми. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите.

Ова е патерн што се очекува во здраво стопанство: кога работната сила е ограничена, таа се префрла кон фирмите што создаваат повеќе вредност и можат да платат повеќе.

Брзорастечките фирми

Според дефиницијата на Евростат и ОЕЦД, **брзорастечка** е фирма со најмалку 10 вработени чиј број на вработени во три години расте во просек повеќе од 10% годишно. Од 4.968 фирми што во 2022 имале 10 и повеќе вработени (и работеле и во 2025), такви се **512, или 10,3%**. Кај нив бројот на вработени порасна за **16.897**, а вкупниот број вработени во целата група се намали за 8.039. Без нивниот раст, намалувањето во групата би било околу три пати поголемо.

Сектор	Фирми со 10+ вработени	Брзорастечки	Удел
Информации и комуникации	310	67	21,6%
Административни и помошни услужни дејности	175	33	18,9%
Сместување и угостителство	406	47	11,6%
Транспорт и складирање	486	56	11,5%
Стручни, научни и технички дејности	252	25	9,9%
Градежништво	528	52	9,8%
Земјоделство, шумарство и рибарство	106	10	9,4%
Трговија на големо и мало	1.195	107	9,0%
Преработувачка индустрија	1.219	84	6,9%

Сектори со најмалку 100 фирми. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите.

Уште поселективна група се **187 мали и средни фирми** чии приходи во три години реално растат во просек над 10% годишно, што секоја година имаат нето маржа над 5% и добар бонитет (оцена В или подобра) и немаат ниту блокада ниту даночен долг. Една третина од нив се извозници.

Каде е вредноста, а каде квалитетот

Најквалитетни се дејностите засновани на знаење – програмирање, деловни и инженерски услуги – и дел од специјализираното производство. Најслаби се традиционалните трудоинтензивни индустрии.

Сектор	Додадена вредност 2025 (млрд денари)	Реален раст на додадената вредност 2022–2025	Вработени 2022–2025	Вредност по вработен (илј. денари)
Преработувачка индустрија	122,8	 +16%	–4%	1.243
Трговија на големо и мало	98,0	 +19%	+1%	1.305
Информации и комуникации	45,0	 +20%	+7%	2.305
Градежништво	30,9	 +11%	–5%	1.368
Транспорт и складирање	29,1	 +11%	–1%	1.191
Административни и помошни услужни дејности	18,1	 +44%	+8%	1.140
Стручни, научни и технички дејности	16,9	 +19%	–2%	1.142
Уметност, забава и рекреација	13,1	 +33%	+12%	1.419
Сместување и угостителство	12,7	 +34%	+1%	787
Снабдување со електрична енергија, гас и пареа	11,1	 –44%	+4%	1.454
Рударство и вадење камен	8,9	 –14%	+0%	2.432
Дејности со недвижен имот	7,2	 +24%	–16%	3.209
Земјоделство, шумарство и рибарство	6,9	 +6%	–7%	1.041
Други услужни дејности	3,0	 +11%	–5%	631
Образование	1,2	 –11%	–11%	655
Снабдување со вода и управување со отпад	1,0	 –28%	–13%	1.210

Истите фирми; сектори со најмалку 100 фирми. Реално = со дефлаторот на БДП. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите.

Реален пад на додадената вредност имаат само четири сектори: енергетиката, каде што 2022 беше исклучителна година поради високите цени, снабдувањето со вода и управувањето со отпад, рударството и образованието. Најбрзо растат административните и помошните услуги, сместувањето и угостителството и уметноста и забавата.

Четири групи дејности

57-те поголеми дејности (со најмалку 20 фирми и милијарда денари приходи) ги поделивме според две прашања: дали создаваат повеќе вредност по вработен од типичната дејност и дали нивната додадена вредност расте побрзо од онаа на типичната дејност (типичната дејност: 1,19 милиони денари по вработен и 14% реален раст за три години).

Продуктивни и растат

17 дејности · 202 млрд денари

трговија на големо, моторни возила и делови, програмирање, телекомуникации, игри на среќа, деловни помошни услуги

Растат, но со ниска продуктивност

12 дејности · 103 млрд денари

трговија на мало, прехранбена индустрија, специјализирани градежни работи, угостителство, текстил, електроника

Продуктивни, но стагнираат

12 дејности · 52 млрд денари

изградба на згради, енергетика, нискоградба, основни метали, информациски услуги, вадење камен

Ниска продуктивност и слаб раст

16 дејности · 53 млрд денари

копнен транспорт, облека, земјоделско производство, метални производи, мебел, обезбедување

Индекс на квалитет

За секоја од 57-те дејности пресметавме индекс од 0 до 100 што комбинира 16 показатели во шест области: раст (25%), профитабилност (20%), финансиско здравје и бонитет (20%), продуктивност и плати (15%), отпорност – загуби, блокади, даночни долгови (10%) и извоз (10%). Индексот е релативен: 100 значи најдобра меѓу македонските дејности, а не „совершена“. Со еднакви тежини на шесте области редоследот е речиси ист.

ПРЕДВОДНИЦИ

Ранг	Дејност	Индекс
1	Компјутерско програмирање и консултантски дејности	91
2	Канцелариски и други деловни помошни дејности	76
3	Централни канцеларии и консалтинг за управување	75
4	Игри на среќа и обложување	74
5	Складирање и помошни дејности во транспортот	74
6	Архитектонски и инженерски дејности	74
7	Правни и сметководствени дејности	71
8	Производство на компјутери, електронски и оптички производи	70
9	Производство на машини и уреди	68
10	Информациски услужни дејности	67

НАЈСЛАБА КОМБИНАЦИЈА

Ранг	Дејност	Индекс
48	Подготовка и послужување храна и пијалаци	37
49	Производство на основни метали	36
50	Трговија на мало	36
51	Производство на мебел	31
52	Други лични услужни дејности	27
53	Собирање и обработка на отпад	25
54	Спортски, забавни и рекреативни дејности	25
55	Производство на облека	23
56	Производство на кожа и производи од кожа	18
57	Преработка на дрво и производи од дрво	18

Трговијата на мало по природа има ниски маржи и многу вработени; ниското место не значи дека е ризична, туку дека во овој период комбинацијата на раст, маржи и отпорност ѝ е под просекот. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите.

Концентриран, но со сè повеќе учесници

Извозот го носат мал број големи производители, но бројот на извозници расте, а зависноста од најголемите се намалува.

Во 2025 фирмите остварија 522,5 милијарди денари приходи од странски пазари – од стоки и услуги – што е 23% од нивните приходи. Извезуваат 6.422 фирми. Кај истите фирми, бројот на извозници порасна од 5.049 во 2022 на 5.212 во 2025, а уделот на најголемите 10 извозници во извозот падна од 49% на 41%, делумно поради помалиот извоз на најголемите производители на делови за возила и метали.

Сектор	Извоз 2025 (млрд денари)	Удел во извозот	Извоз како % од приходите	Извозници
Преработувачка индустрија	301,7	57,7%	53,7%	1.066
Трговија на големо и мало	74,5	14,3%	8,6%	1.204
Информации и комуникации	39,9	7,6%	43,9%	1.063
Снабдување со електрична енергија, гас и пареа	32,5	6,2%	18,3%	41
Транспорт и складирање	31,4	6,0%	27,4%	1.260

Приходи од продажба на странски пазари според годишните сметки (стоки и услуги). За споредба, извозот на стоки според ДЗС е 493,2 млрд денари во 2025 (претходни податоци). Извор: Бизнис Мрежа.

Извозниците се попрофитабилни и плаќаат повеќе. Типичната нето маржа на извозниците е 5,0%, а на другите фирми 2,5%; просечната нето плата е 47.060 наспроти 32.337 денари. Разликата постои и кај малите фирми и е постојана во сите четири години. Податоците не покажуваат дали извозот ги прави фирмите подобри или подобрите фирми почесто извезуваат – но врската е силна.

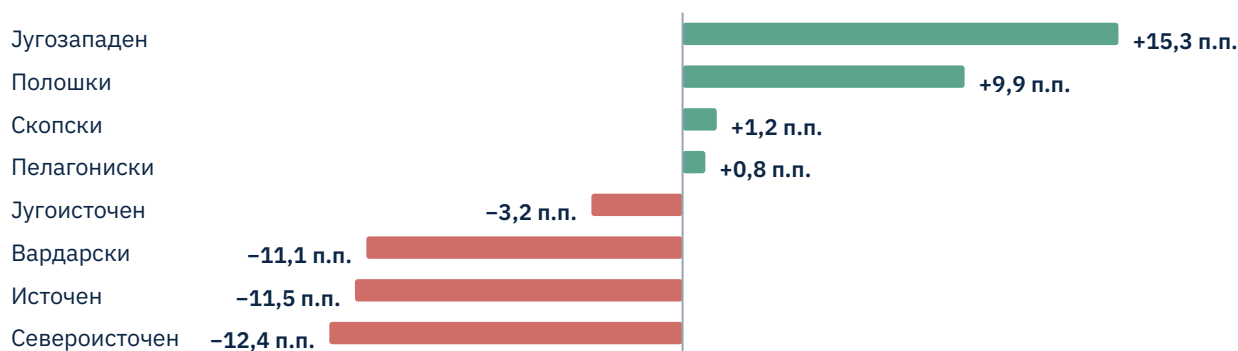
Југозападниот и Полошкиот регион растат најбрзо

Додадената вредност најбрзо расте во Југозападниот и Полошкиот регион – главно затоа што нивните фирми растат побрзо од истите дејности во остатокот од земјата.

Растот на секој регион го поделивме на два дела. Првиот доаѓа од тоа *кои* дејности ги има регионот: ако има многу дејности што растат брзо во целата земја, и тој ќе расте брзо. Вториот – **сопствениот ефект** – покажува колку подобро или полошо растат фирмите во регионот од истите дејности во целата земја. Тоа покажува што се случува *во* самиот регион. Источниот, Вардарскиот и Североисточниот регион заостануваат и, заедно со Југоисточниот, губат вработени.

Фирмите во Југозападниот и Полошкиот регион растат побрзо од истите дејности во земјата

Сопствен ефект во растот на додадената вредност 2022–2025, процентни поени

Зелено: побрзо од истите дејности во земјата; црвено: побавно. Државен номинален раст: 32,9%. Анализа на структурниот и сопствениот ефект (shift-share) по сектори. Регион според седиштето на фирмата. Табела: раст 2022–2025, номинално, истите фирми; вработени и плати – сите активни фирми без финансискиот сектор, 2025. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите; поделба на региони: ДЗС.

Плански регион	Вработени 2025	Просечна нето плата (ден.)	Раст на додадената вредност	Сопствен ефект (п.п.)	Раст на вработените
Југозападен	27.581	31.983	+52,5%	+15,3	+2,2%
Полошки	27.293	29.388	+45,7%	+9,9	+4,0%
Скопски	171.444	44.788	+33,6%	+1,2	+1,0%
Пелагониски	42.185	35.166	+35,5%	+0,8	+2,3%
Југоисточен	25.755	30.806	+30,3%	-3,2	-7,2%
Вардарски	26.580	31.701	+22,9%	-11,1	-5,7%
Источен	31.892	32.697	+16,3%	-11,5	-6,4%
Североисточен	14.125	28.479	+23,2%	-12,4	-7,3%

Финансиско здравје: ризикот е концентриран и видлив

Финансиските проблеми се концентрирани кај мал број хронично слаби фирми и често можат да се забележат однапред.

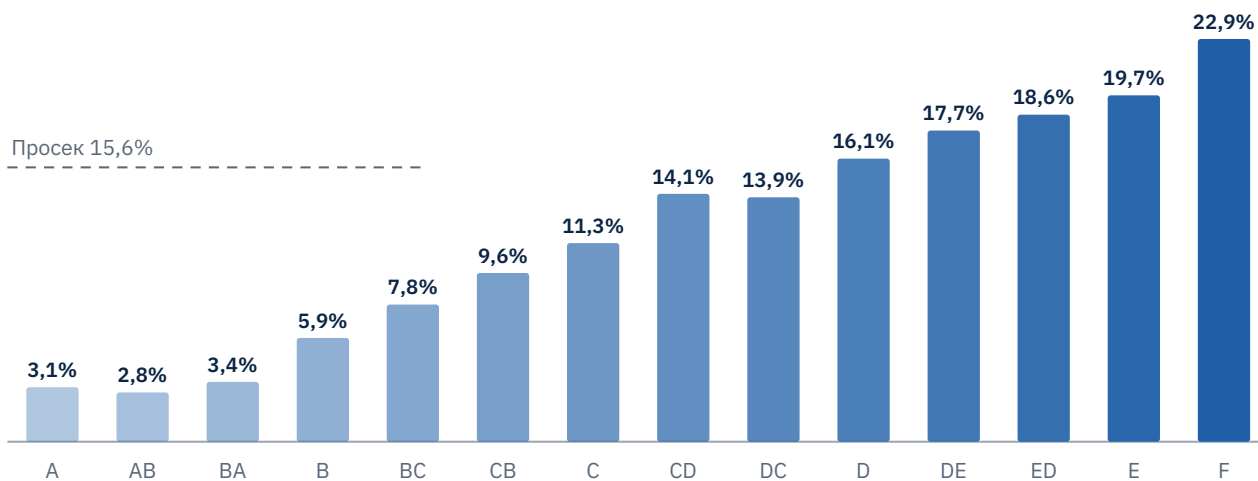
Хронично непрофитабилни фирми. 3.519 фирми имаат нулта или негативна оперативна добивка три години по ред (2023–2025) – тоа се 8,4% од фирмите што имале вработени во сите три години. Во нив работат околу 12.900 луѓе, во просек по 3,7. Меѓу секторите со најмалку 200 фирми, најчести се во енергетиката (21% од фирмите во секторот), трговијата (11%), уметноста и забавата (11%) и земјоделството (11%).

Бонитетот се подобрува. Меѓу активните фирми со бонитетна оцена, уделот на оние со најниска оцена (F) падна од 26,9% во 2022 на 23,2% во 2025. Од фирмите со оцена и во 2022 и во 2025, 42% добиле подобра оцена, а 32% полоша.

Блокади на сметки. Во 2025 сметките на 16.116 субјекти (од кои 14.224 се фирми од деловниот сектор) беа блокирани барем еднаш – вкупно 58.778 блокади. На 6 октомври 2026 година, 7.277 од овие субјекти сè уште беа блокирани, типично веќе 575 дена. Сметките што беа деблокирани беа во блокада типично само 13 дена.

Колку е полоша оцената, толку е поголем ризикот од блокада

Удел на фирмите блокирани барем еднаш во 2025, според бонитетната оцена во 2024

56.052 активни трговски друштва со оцена во 2024, без финансискиот сектор. Извор: Бизнис Мрежа, пресметки на авторите.

Кај фирмите со најдобра оцена (A) блокирани биле 3 од 100, кај најлошата (F) речиси 23 од 100. Сепак, две третини од блокираните фирми немале најлоша оцена. Затоа бонитетот е добар прв филтер, но не е замена за следење на плаќањата.

Даночни должници. Месечната листа на Управата за јавни приходи во 2025 имаше меѓу 1.944 и 2.049 должници и меѓу 10,7 и 12,4 милијарди денари долг; три четвртини од долгот се однесуваат на ДДВ. Листата речиси не се менува: 1.649 субјекти беа на секоја од 12-те објави, а десетте најголеми должници носат 30% од долгот.

РАЃАЊЕ И ГАСНЕЊЕ НА ФИРМИТЕ

Од фирмите основани во 2025, 7.689 се и денес активни; во истата година се угаснати 3.433 фирми. Фирмите што се гаснат се видливо послаби уште пред тоа. Кај фирмите угаснати во 2023–2025, во последната година со приходи 52% работеа со загуба (кај активните фирми во 2025: 24%), а 43% имаа оцена F (кај активните: 21%; удели од сите фирми, вклучително и оние без оцена). Нивниот типичен годишен промет беше 252 илјади денари, наспроти 1,9 милиони кај активните.

Државата како купувач

Државата е голем купувач – над 100 милијарди денари договори во 2025 – а парите се концентрирани кај мал број добавувачи.

Во 2025 година беа објавени 30.698 договори за јавни набавки вредни 100,1 милијарди денари, со 3.465 добавувачи и 1.114 договорни органи. Две третини од вредноста (68%) се доделени со отворена постапка, а уште 23% со поедноставена отворена постапка.

Концентрација. Десетте најголеми добавувачи добија 25% од вредноста, а 100-те најголеми – 61%. Од 168-те органи што набавиле за повеќе од 100 милиони денари, кај половина најголемиот добавувач добил повеќе од 26% од вредноста, а кај 17% – повеќе од половина.

Зависност од државата. Градежништвото најмногу зависи од јавните пари: договорите од 2025 се еднакви на една четвртина од годишните приходи на градежните фирми. Кај типичниот добавувач, договорите од 2025 се 21,9% од неговите годишни приходи.

Добавувачи со финансиски проблеми. Помалку од 1% од вредноста на договорите склучени во 2025 (меѓу 578 и 697 милиони денари, односно 0,6–0,7%) отиде кај добавувачи што на денот на склучувањето имаа блокирана сметка или беа на листата на даночни должници. Износот е мал, но покажува дека има простор за автоматски проверки во постапките.¹

Добавувачите на државата се поголеми и финансиски поздрави од другите фирми: типичниот добавувач има промет од 17,6 милиони денари (другите фирми: 1,8 милиони), а оцена F има 7% од добавувачите наспроти 22% од другите фирми (удели од сите фирми, вклучително и оние без оцена).

¹ Опсегот зависи од тоа дали се сметаат и договорите склучени на самиот ден кога сметката е блокирана или деблокирана. Извор: Бизнис Мрежа (договори за јавни набавки 2025, блокади, листи на УЈП).

Изгледи 2026–2028

Основното очекување е стабилен раст од околу 3% годишно. Вредноста што ја создаваат фирмите најверојатно ќе расте приближно колку економијата.

Реален раст на БДП	2026	2027	2028	Инфлација 2026 / 2027 / 2028
ММФ (јуни 2026)	3,1%	3,0%	3,0%	4,5% / 4,1% / 3,2%
Светска банка (април 2026)	2,9%	3,0%	3,0%	3,4% / 2,7% / 2,5%
Влада – Програма за економски реформи 2026	3,8%	4,0%	4,2%	2,5% / 2,0% / –

Извори: ММФ, Article IV 2026; Светска банка, Macro Poverty Outlook; Европска комисија, оценка на Програмата за економски реформи 2026 (мај 2026).

Како ја предвидуваме вредноста на фирмите

Проверивме пет едноставни методи. За секој пресметавме колку точно ќе го предвидеше реалниот раст на вредноста на 57-те поголеми дејности во 2024 и 2025 година, ако се користеше само со податоците од претходните години. Најмала просечна грешка даде наједноставниот метод – дека фирмите растат колку економијата. Трендовите на поединечните дејности не продолжуваат предвидливо: дејност што брзо растела една година не мора да расте брзо и следната.

Затоа нашата **основна проекција** е дека реалната додадена вредност на фирмите ќе расте приближно колку економијата: вкупно околу 9% за трите години 2026–2028 според проекциите на ММФ и Светската банка, односно 12,5% според Владата.

Главни ризици

- **Слаб раст во еврозоната.** Според пролетната прогноза на Европската комисија, еврозоната – главниот извозен пазар – расте 0,9% во 2026 и 1,2% во 2027, а Германија 0,6% и 0,9%. Подолг застој таму директно би го погодил извозот на преработувачката индустрија.
- **Цените на енергијата.** Анализата покажува колку силно цените на енергијата ги поместуваат прометот и маржите; нов ценовен шок би можел да го повтори ефектот од 2022.
- **Платите и микрофирмите.** Ако платите продолжат да растат побрзо од продуктивноста, профитабилноста на типичната микрофирма, која веќе паѓа, ќе продолжи да слабее.
- **Инфлацијата.** ММФ очекува инфлацијата да се забрза на 4,5% во 2026, што би го намалило реалниот раст на платите.

Проекциите не се факти: тие се засноваат на четири години податоци и на официјалните прогнози и не вклучуваат непредвидени шокови.

Што значи ова

Шест работи што вреди да се запомнат од анализата – и што следува од нив за бизнисот и за креаторите на политики.

- 1 **Фирмите создаваат повеќе вредност од секој денар продажба.** Реалниот пад на прометот по 2022 е главно ценовен ефект; реалната вредност што ја создаваат расте побрзо од економијата.
- 2 **Подобрувањето не е за сите.** Поголемите фирми се подобруваат, типичната фирма стагнира, а уделот на фирмите со загуба расте.
- 3 **Платите растат побрзо од продуктивноста.** Следниот бран раст на платите мора да дојде од продуктивност.
- 4 **Луѓето одат кај подобрите фирми.** Само најпродуктивната четвртина фирми вработува повеќе, а брзорастечките фирми го зголемуваат бројот на вработени.
- 5 **Квалитетот е во знаењето и специјализацијата,** а традиционалните трудоинтензивни индустрии губат.
- 6 **Ризикот е концентриран и видлив** – во хронично непрофитабилните фирми, постојаните даночни должници и долгите блокади.

За бизнисот

- Профитабилноста сè помалку може да се потпира на цените, а сè повеќе на продуктивноста. Инвестициите во опрема, дигитализација и обука се услов за да се платат растечките плати.
- Во тесен пазар на труд, вработените одат кај најпродуктивните. Фирмите што не можат да платат конкурентна плата ризикуваат да ги губат вработените.
- Извозот е поврзан со повисоки маржи и плати; за малите и средните фирми извозот често оди заедно со раст.
- Бонитетот на партнерите е добар прв филтер, но следењето на плаќањата и блокадите е неопходно.

За креаторите на политики

- Политиките за плати треба да одат заедно со политики за продуктивност – особено за микрофирмите, чии маржи веќе паѓаат.
- Брзорастечките фирми – една од десет фирми со 10 и повеќе вработени – зголемија бројот на вработени за речиси 17.000; поддршката насочена кон нив веројатно би имала најголем ефект.
- Регионите што губат вработени (Источен, Вардарски, Североисточен, Југоисточен) имаат потреба од насочени мерки за продуктивни инвестиции.
- Договорите со блокирани фирми и даночни должници укажуваат на простор за автоматски проверки во јавните набавки.

Методологија, поими и извори

Методологија накратко

- **Податоци за фирмите (Бизнис Мрежа):** годишни сметки и финансиски показатели 2022–2025, бонитетни оценки, приходи од странство, регистар на субјекти, блокади на сметки донесени во 2025 и нивните деблокади до октомври 2026, месечни листи на даночни должници на УЈП (2025) и договори за јавни набавки (2025). Поврзани се по матичниот број.
- **Опфат:** трговски друштва и трговци поединци со приходи во годината; без јавни претпријатија, установи и здруженија. Финансискиот сектор е исклучен од маржите, продуктивноста и додадената вредност.
- **Истите фирми:** 42.936 трговски друштва со приходи во сите четири години; за додадената вредност 36.826 фирми со вработени и плати во сите години.
- **Додадена вредност** = оперативна добивка (EBITDA) + бруто плати. Бруто платите се пресметани од нето платите во годишните сметки со односот бруто/нето на ДЗС (околу 1,5). Тоа е приближна мерка и не е официјалната додадена вредност на ДЗС.
- **Цени:** индекс на потрошувачки цени (ДЗС); дефлатор на БДП пресметан од ревидираните податоци на ДЗС (6,9% во 2023, 4,2% во 2024) и проценет за 2025 (4,6%) од податоците на ММФ.
- **Брзорастечки фирми:** дефиниција на Евростат и ОЕЦД. **Регион:** според седиштето на фирмата.
- **Ограничувања:** немаме податоци за сопственоста, инвестициите и кредитите по фирма, па за нив не правиме заклучоци.
- **Контрола на квалитетот:** секоја бројка е пресметана двапати, независно, од изворните податоци; надворешните податоци се проверени во изворните публикации.

Поимник

EBITDA

Оперативна добивка: заработката од основната работа, пред камати, даноци и амортизација.

Оперативна маржа

EBITDA како процент од приходите.

Удел на трудот

Бруто платите како процент од додадената вредност.

Продуктивност

Додадена вредност по вработен.

Дефлатор на БДП

Мерка за растот на цените на сè што е произведено во земјата.

Хронично непрофитабилна фирма

Фирма со вработени и нулта или негативна EBITDA три години по ред.

Структурен и сопствен ефект (shift-share)

Поделба на растот на регионот на дел што доаѓа од структурата на дејностите и дел што доаѓа од самите фирми.

Извори

- [Бизнис Мрежа](#) – податоци за фирмите
- [Државен завод за статистика](#) – БДП (ревизија од 9 октомври 2026), цени, плати, Анкета на работна сила, надворешна трговија, деловна демографија, региони
- [ММФ – North Macedonia: 2026 Article IV Consultation](#)
- [Светска банка – Macro Poverty Outlook](#), април 2026
- [Европска комисија](#) – [оцена на програмите за економски реформи 2026](#); [пролетна прогноза 2026](#)
- [Евростат](#) – минимални плати, девизни курсеви